

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by

The American Jugoslav Printing & Publishing Co.
6231 St. Clair Avenue Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-5311 — Henderson 1-5312

Issued Every Day

Except Saturdays, Sundays, Holidays and the First Week in July

SUBSCRIPTION RATES — (CENE NAROČNINI)

By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year — (Za eno leto) \$10.00
For Six Months — (Za šest mesecev) 6.00
For Three Months — (Za tri mesece) 4.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:

(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year — (Za eno leto) \$12.00
For Six Months — (Za šest mesecev) 7.00
For Three Months — (Za tri mesece) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

EISENHOWER V CLEVELANDU

Predsednik Eisenhower je prišel v Cleveland ne samo zaradi volilcev Clevelanda in okraja Cuyahoga, marveč zaradi volilcev v Ohio. Leta 1952 je Eisenhower proglašil vsakega kandidata na republikanski listi brez ozira na njegovo kvaliteto, za svojega kandidata. Torej, kar je na republikanski listi, za to je Eisenhower.

V Clevelandu bo skušal Eisenhower pridobiti ohiskske glasove za svojo predsedniško kandidatno listo, Eisenhower-Richard Nixon. Ohio je bolj republikanska, kot demokratska. Franklin Delano Roosevelt jo je znal nekajkrat pridobiti zase. Pri volitvah leta 1952 je bil Eisenhower za polovico milijona glasov močnejši od Adlaija Stevenson.

V Ohio je poleg Adlaija Stevensonoma znan senator Estes Kefauver. Gre za demokratsko predsedniško listo Adlai Stevenson-Estes Kefauver. Eisenhower ve, da je senator Estes Kefauver v Ohio celo popularen, in da mu zna odvzeti vsaj 250,000 glasov, če ne več. Eisenhowerju gre v prvi vrsti za predsedniško kandidatno listo.

Kot povdarjeno, gre Eisenhowerju za republikansko kandidatno listo kot tako. V Washingtonu se Eisenhower rad postavi v vlogi predsednika republike, in povdarja, da je predsednik vseh Amerikanov, brez razlike na strankarsko pripadnost. Izven Washingtona se Eisenhower počaže kot pravi strankar republikanec. Zopet povdarjam, da mu gre za republikance kot take, proti demokratom kot takim.

Eina važnih volitev pri letosnjih volitvah bo volitev ohiskske senatorja v federalni senat v Washington. Ali bo zmagal sedanji senator George Bender, ali govoril Frank Lausche. Zdi se nam, da je eden glavnih namenov Eisenhowera, ki je prišel v Cleveland, ta, da za Ohio podpre kandidaturo Georgea Benderja proti Franku Lauscheju. Ta bitka za ohiskskega senatorja je morda ena najbolj napetih, pa ena najbolj na tehtnici.

Znane so izjave Franka Lauscheta o pokojnem Robertu Taftu, katerega delo je bil Lausche ocenil kot dobro. Pokojni Robert Taft je bil avtor znanega delavskega zakona Taft-Hertley in je demokratska stranka na občenem zboru v Chicagu dala ta zakon na svoj program, da ga namreč ne samo spremeni, marveč odpravi in izglasuje čisto nov zakon. Frank Lausche je večkrat povdarjal svoje zvezze z Eisenhowjem, pa tudi trdil, da če bo izvoljen za ohiskskega senatorja, še ne ve, kako se bo zadržal v senatu, ali demokratsko ali republikansko; bo videl kakšen bo položaj, o se bodo sestavljal odbori.

Ameriški, ne le ohiski tisk, priznava Franku Lauschedu, da zna zbirati glasove za sebe. Tudi sicer kot politična glava, je močnejši od Benderja. Zdi se nam, da je to nevarnost spoznal tudi Clevelandčan George Humphrey, ki je zakladni tajnik federalne vlade, pa je kot tak pisal republikancem v Ohio osebna pisma, v katerih jih je rotil in prosil, naj volijo Benderja kot republikanca, ker da je Lausche demokrat, da se bo v senatu, če bo izvoljen, orientiral z demokratsko stranko, republikanci pa potrebujejo krvavo vsak posamezni glas v senatu, posebno, ko se bodo sestavljal novi odbori senata.

Eisenhower točno vidi, da tudi če bi bil sam izvoljen za predsednika republike, je le malo upanja ali pa nič, da bi imela republikanska stranka zadostno večino v kongresu. Po volitvah leta 1954 so imeli v zadnjem 84. kongresu večino demokratje tako v senatu, kakor v zbornici poslancev. Letos volimo vseh 435 poslancev in 35 senatorjev. Važna so senatorska mesta. Eisenhower hoče preprečiti, da bi bil republikanski predsednik v Beli hiši, pa demokratska večina v kongresu. Spomnimo se na volitve v Maine, primarne volitve v Oregonu in Wisconsinu. Te so pokazale, da je volilno-politična tendenca močno demokratska! Še to: Tisti senatorji, katerim poteče letos službena doba, so po večini republikanci, ki kandidirajo na resigurnih mestih, v kolikor pa kandidirajo demokratje, imajo za seboj sigurno večino.

ODSKODNINA ZA PONESREČENEGA SERPE

Argentinska himalajska odprava, ki se je pred kratkim vrnila v domovino, ne da bi ji uspelo povpeti se na 8172 metrov visoki Dhaulagiri, je sklenila izplačati gmočno odškodno družini ponesrečenega serpe, ki je sodeloval v ekspediciji. Serpa je padel v prepad, potem ko ga je zajel snežni plaz.

L. Č.

UREĐNIKOVA POSTA

Vinska trgatev in ples

GIRARD, Ohio — Podružnica štev. 4 Slovenske moške zveze v Girardu vljudno vabi cenjeno občinstvo na letno prireditve, nameč Vinsko trgatev spojeno s plesom, ki se vrši dne 6. oktobra 1956 v Slovenskem Domu v Girardu, Ohio.

Vsakdo, ki se je udeležil na prejšnjih prireditvih, in se z nami razveselil in zabaval, večim imata za pričakovati, ako se tudi letos udeleži, ker odbor se potrudil, da preskrbi vse, kar je potrebno, da bo veselica vsem v zadovoljstvo uspela.

Torej ako hočete užiti lepo dočačo zabavo in sestanek z vašimi prijatelji, ne zamudite tega večera. Vas prijazno vabi

Odbor.

Ustica je ostala

Ustica

V tem ko je imela Italija prej, ko so gospodarili v njej fašisti, še mnogo koncentracijskih taborišč, je ostala zdaj samo še Ustica, tudi mnogim našim internircem dobro znani, pusti in zapuščeni otok kakih 70 km severno od Palerma. Na tem otoku živi zdaj razen 1300 domačinov več tisoč "izgnancev," večinoma ljudi, katerim krvide niso mogli neovrgljivo dokazati in zato niso prisli pred redno sodišče, marveč so jih kratko malo poslali na Ustico.

Ni še dolgo tega, ko so v zvezi z bojem proti banditom v Kalabriji vkrali v Palermu več skupino izgnancev in jih odpeljali na ta otok. Bili so samo osumljeni, da so imeli zvezze z banditi in da so jim pomagali. Zmeraj znova načelo demokratično misleči ljudje v Italiji vprašanje, ali so takšni ukrepi dostojni demokratične države. Vzlič temu pa še zmeraj vozi že 50 let star parnik štitirikrat tedensko na Ustico nove izgnance, druge, ki jim je doba izgnanstva potekla, pa nazaj.

Zivljenje izgnancev na Ustici teče po strogih predpisih. Od jutra do večera so razmeroma prosti, da lahko gredo tudi na trg ali v edino kavarno, ki jo premore otok. Ob sedmih zvezjih pa se morajo vrneti v svoja bivališča. Če po tej uri še koga zasačijo na cesti, ga vtaknejo v samotno celico. Podoficir hodi po otoku ter zaklepa in zapira vrata in okna tistih hiš, v katerih stanujejo izgnanci. Tedaj iluzija svobode izgine. Izgnanci so zaklenjeni in do jutra prepuščeni samo sebi. Hkrati pa nastane na otoku žudna sprememb. Edini dve svetlobni reklami, prva nad kavarno, druga pa nad poslopjem delovnega kolektiva ribičev, za nekaj minut začarita in tedaj pridejo tudi prebivalci Ustice iz svojih hiš. Čez dan jih ni videti, ker nočejo priti v stik z izgnanci. Njihovo pravo zivljenje se torej začne še v večernih urah, traja pa, zlasti poleti, do ranega jutra.

Italijanska država plača za vsakega izgnanca dnevno samo 350 lir. Če mora živeti izgnanec samo s tem denarjem, je večkrat lačen kakor sit. Zato se izgnanci navadno povežejo v manjše skupine in si skupajkuhajo. Spe navadno v velikih skupinah sobah, le premožnejši maju posebne sobe.

"Kontrola je izredno hitra in razmeroma natančna," pravi strokovnjak o svojem aparatu, prav tako pa ne prikriva tudi slabih strani: "Preiskovani in preiskovani vzorce morata imeti enak prerez. Jekel ni mogoče nepravilno ločiti po kvaliteti, ker so njihove magnetne lastnosti odvisne od termične obdelave in od kemične analize." Konstruktor dodaja: "Če bi namenito tuljav te oblike vključili kako drugo čistilo na temelju

Pahljače se vračajo

Zelo majhno število sodobnih žena pozna pahljače iz preprostega razloga, ker današnja žena še nikoli ni imela v rokah elegante moderne stvari, ki je neko povzročala toliko intrig v evropskih saloni. Toda v Angliji je v zadnjem času opaziti znake, ki kažejo na vrnitev pahljače kot moderne drobnarije. Pahljače so se že pojavile na modnih revijah, na uradnih sprejemih in na drugih slavnostnih prireditvah.

Izdelovanje pahljač je omejeno na Daljni vzhod, manjše število ustreznih obrtnikov pa je tudi v Angliji, zlasti v Londonu. Eden najbolj znanih je Beale-Gunner iz Chelsea v Londonu, ki nad 50 let izdeluje nove in popravlja stare pahljače. Mož ima več delavnic in pravi, da le z največimi težavami zadovolji povpraševanje. Za izdelovanje pahljač uporablja najrazličnejše snovi od starih čipk pa do sodobnih plastičnih materialov in nylonov. Seveda so tudi še danes najbolj dragocene pahljače iz nojevih peres, ki jih je težavno dobiti, nosijo pa jih žene, ki jih predstavijo na angleškem dvoru.

Beale-Gunner je izdelal tudi pahljačo, ki so jo izročili sedanji angleški kraljici zastopniku Združenja zdebelcev pahljač v Angliji. Preden je izbral ustrezno nojeva peresa, je moral pregledati okoli 4000 takšnih peres, toda mož tudi potem, ki nihal popolnoma zadovoljen z izdelano pahljačo, zato je tukaj pred izročitvijo v windsorskem dvoru že izdelano pahljač razdril in jo ponovno sestavil, kar je trajalo do treh zjutraj. Prva pahljača, ki jo je isti podjetnik izdelal za kraljevsko hišo, je bila iz čipk, dobila pa jo je kraljica Aleksandra že 1. 1902.

Magnetoskop
aparat za kontrolu
jekla

"Magnetoskop je aparat, ki v glavnem sortira jekla enakih profilov, in sicer tako, da meri razlike v magnetskih lastnostih materiala. Na tujem so podobne instrumente sicer že uporabljeni, vendar so vgrzadili vanje katodno cev namesto cevnega voltmetra," pravi o svojem izumu ing. Šipek, metallurg ravninskejeklarne.

Za hitro kontrolo jekel se ta novi aparat zelo obnese. Prototip so izdelali tako, da je voltmeter neposredno nakazoval razliko v magnetskih lastnostih, konstruktor pa je hotel uvesti popolno avtomatizacijo, zato je dodal še relejno stopnjo, ki začne delovati pri določeni višini signala. Razen relejne stopnje ima aparat tudi "električni spomin," in sicer zato, da lahko izloči neustreznji kos jekla v trenutku, ko je ta že imelo tuljave. Jeklene palice grejo čez napravo dlje časa, zato je potrebno, da se avtomat sproži šele kasneje, in sicer v času od 0.5 do 30 sekund. Ing. Šipek se je z "električnim spominom" izognil raznim mehanizmom ure.

Soteska je izredno divja in po svoji ogromnosti strahotno veličastna. Posamezne dele canyonov, ki so kolikor toliko dostopni, si vsako sezono ogleda desetisoč turistov. Okolica je po večini vključena v narodni park, Pravijo, da po divjem veličastvu se ne more z Grand Canyonom merititi noben podoben kraj na svetu.

sprememb induktivnosti, bi lahko z istim aparatom merili prav majhne raztezke in kontrolirali debelino neferomagnetskih prevlek. Aparat bo torej v bodočem uporaben še v več drugih namenov, vgraditi bo treba le druga čistila."

Na vprašanje, kje se bo ta aparat najbolje obnesel, je našel konstruktor laboratorije, valjarne, valilnice in itd. Povedal je, da ga uporablja kot prototip že leto dni, v izpopolnjeni obliki pa ga preizkušajo v ravenski jeklarni tri mesece. O zgodljivosti aparata je povedal konstruktor, da zmore pri majhnih premerih na tekočem traku 60 do 80 kosov v minutni.

V POZNEM POLETU

Večina dreves in grmičev v naših srednjih gorskih krajinah spomladali ali v zgodnjem poletju, izjeme so maloštevilne. Ena teh izjem je šaronska roža, Rose of Sharon, Althea ali, kot se znanstveno imenuje, Hibiscus syriacus. To je lep, pokončno rastoč grm, ki se edene s cvetjem še v juliju ali avgustu.

V tej sezoni je le malo cvetnih grmov in dreves, zato je cvetje hibiskusa toliko bolj vidno in upoštevano v javnih parkih in privatnih vrtcih našega zahoda.

Cvetje je ljukasto, in mnogih barv, od bele do rožnate, višnjeve in rdeče. Grmiči ozelenijo zelo pozno, uspevajo skorovsno povsod, kjer zime niso preostre, in ne zahtevajo posebne negi. Zdi se, da ljubljivo vročino pozvega poletja. Cvetje bi se lahko smatralo za lepo v vsaki letni sezoni, toda v pozem poletju, ko je drugo grmičje že pozbabilo na cvetje, se marsikatero očka na užitkom ustavi na ljukastem cvetju šaronske rože.

—NEW ERA, glasilo AB2

GRAND CANYON

Pred par tedni smo slišali in brali o veliki letalski nesreči dveh potniških letal, ki sta se trčeli v zraku in strmolavili v globoko skalnatno strugo, imenovano Grand Canyon v Arizoni. To strugo, ki je nad 217 milj dolga ter od 4000 do 6000 čevljov globoka, je reka Colorado izdolbla v milijonih let. Širina canyonova na vrhu je različna: od ene milje do 15 milj. Na dnu se peni reka Coolrado in dostop do vode od vrha je mogoče le na redkih krajih in na splošno nevaren. Skalne stene na obeh straneh so raznih barv in kažejo formacije iz različnih dob davne preteklosti.

Soteska je izredno divja in po svoji ogromnosti strahotno veličastna. Posamezne dele canyonov, ki so kolikor toliko dostopni, si vsako sezono ogleda desetisoč turistov. Okolica je po večini vključena v narodni park, Pravijo, da po divjem veličastvu se ne more z Grand Canyonom merititi noben podoben kraj na svetu.

—NEW ERA, glasilo AB2

ZADNJE VESTI

(Nadaljevanje s strani 1)

V Clevelandu na vzhodnem delu je včeraj gorelo. V dveh predsteljkih je gorelo v stanovanjski hiši na 10217 St. Clair Ave. in je moralo bežati 26 družin. Nastala škoda se ceni na \$67,500.

V podstrelju hiše na 3411 E 132 St. je stanovala črna družina Berry. Nastala je ogenj in mati je pograbila otroka, dekleko, staro 18 mesecev iz zibelke, in štirljetnega sinčka, ki je bil v postelji. Ko je mati izpustila dekleko, ker so njihove magnetne lastnosti odvisne od termične obdelave in od kemične analize. Konstruktor dodaja: "Če bi našla polnila z dimom. Ko so ga kasneje rešili gasilci in prepeljali v bolnico, so ga tam morali le preglasiti za mrtevga.

Z novo razmejitvijo med Jugoslavijo in Italijo je prebivalstvo Tolminskega, Goriškega in delov Vipavske doline v slovenskem Krasi, ostalo odrezano od svojega tradicionalnega zemljepisnega in naravnega središča — Gorice. Treba se je bilo lotiti gradnje novega središča, ker si je razvoj tako obsežnega zemljepisnega področja pač težko zamisljati brez mesta, kamor bi se stekale niti vsega javnega in družbenega življenja. Tako so se pristojni organi kmalu po priključitvi odločili, da prično snovati in graditi novo mesto na obsežnem "solkanskem polju," med Solkanom, Kromberkom in gozdom Panovcem.

Med komunalnimi objekti, na menjenimi javni uporabi, naj omenimo predor pod Panovcem, ki bo odprt za promet že to jesen. Veza bo po najbljžji poti Soško v Vipavsko dolino ter tako zmanjšal razdaljo med Novo Gorico in Šempetrom za več kot 4 km. Nismo našli in omenili vsega kar bodo letos zgradili v Novi Gorici, vendar je gotovo, da se bo mesto dalje razvijalo, čeprav morda nekoliko počasneje in skladno z razpoložljivimi finančnimi sredstvi.

Vesti iz živ

IVO BIRKOVIC:

BAJKA O BRATOVSKI GOMILI

Neki zimski dan pred sedemdesetimi leti je v kmečki bajti v Gornji Stari vasi, ki so ji rekli v davnih časih Kranjska Stara vas, umiral sede za mizo mlad človek. Ni ga presentel, saj je nekje že zapisal: "Pomlad mi bo v gotovo smrt." V tem se je pretakala—kot v Jurčiču—uskoška kri in, kot nekoč umirajoči Galec, ni hotel niti leči. Z ugašajočimi očmi se je oziral skozi okno tja v sivo zidovje mogočnega Gracarjevega turna pod Tolstim vrhom, kjer je v romantičnih časih zadnjih let tolkokrat pel graščakov hčerki Marici Prešernove, Puškinove in, bržas, tudi svoje podoknice.

Podrla ga je sušica. France Hudoklin je bil namreč "za svojo starost književno nadgovorno izobražen pesnik," kot pravil Ivan Grafenauer, in v tistih časih in še pozneje, postavim, v Kettejevih in Murnovihi, se je mlademu sestradanemu slovenskemu pesniku še najbolj spodobniljetka.

Se ni minilo leto dni, kar je bil Hudoklin opravil zrelostni izpit v Trstu, izgnan iz novomeške šole, ker ni znal svojim starim, modrim učenikom molčati, če so pokazali preveč nedvinitosti ali če je šlo za stvar mišljena in prepričanja.—Tako mi je mnogo pozneje pravil njegov priatelj Ignac Kušljan iz Šentjerneja.

Štrideset let po Hudoklinovi smrti sem vprašal na pesnikovem domu, ali je pri hiši še kaj starih knjig in kakšnega pisana.

"O, bilo je mnogo tega na podstrežju," mi je rekla na dvorišču mlada žena, "toda, ko smo prekrivali streho, smo ti sto črvojedino zmetali na gnojše."

Misljam, da sem moral biti zelo smešen, ko sem se neumno zagledal v gnušno gnojnico, kot se zastrmi človek z brega v reko, ki mu je pravkar pogolnila drago bitje in se nato potuhne,

kakor da se ni prav nič zgodilo. Tisti zanesenjaški starec, Thomas Carlyle, je pridigal svoje dni, da se v zgodovini nikdar ne utrgajo verige učinkov, ki so jih sprožila človekova dejavnja. In pesmi in osnutki tragedij v gnojnici, znameniti gospod žolmašter, ha, ha!

Po nadarjenem človeku, ki se ni utegnil izpeti, je ostalo komaček skromnih sledov: razen tega, kar je morda poslal še sam v Petrograd, in stvari, ki so mu jih raznesli literarni tatovi, še osmrtna hvalnica s petimi osmtnimi pesmi, ki jih je delo dni po Hudoklinovi smrti (1. 1886) objavili pesnikov sošolec Stazinski v Ljubljanskem zvonu; dalje kratki zapisek v Slovenskem biografiskem leksikonu in pa—ljubek spominček v Trdinovi bajki "Bratovska gomila." In prav to tej bi hotel nekaj povedati.

V svoji bajki "Bratovska gomila" (7. knj. ZD) pričuje Janez Trdina o "podgorskem

pesniku Hudolinu"—kakor je prekrstil svojega prijatelja, prvaku odlične narodne družbe, katero je Hudoklin na žegnanju na Tolstem vrhu "oduševljeval za domovino in slavjanstvo." Domov grede je pesnik zaspal na veliki gomili pod zidovi Gracarjevega turna in sanjal dolgo zgodbo o zakladu, ki da leži skopan v gričku.

Svoji bajki, ki jo je posvetil

spomini dobrega prijatelja, ni dal Trdina po naključju starinoslovski okvir. Sodim namreč, da je Hudoklin sam govoril Trdini tudi o arheologiji in o tem, da mora biti čudni grček pod gracarskimi zidovi stara gomila s predzgodovinskimi grobovi in zakladi.

V drugi polovici prejšnjega stoletja je v ruskem Petrogradu obesleda velikega trgovca in genialnega človeka Heinricha Schliemann čudna misel, da Homerjeva pesnitve niso bajka, ampak zgodbina. Z bogastvom, ki si ga je bil nagrmil zlasti v Krimski vojni, je začel razkopavati sledove predantičnega sveta v Mali Aziji in Grčiji. In prav ko se je začel nadarjeni student Hudoklin radovedno ozirati po domaćem in širokem svetu, so prihajale novice o pravljicnih zakladih, ki jih je Schliemann odkril v trdnjavah in grobovih Homerjevih junakov v Troji, Mikenah in Tyrinsu. To je bil čas romančnega arheološkega pustolovstva in takto sanja tudi Hudoklin v Bratovski gomili in ne morda o čeladah, sekirah in lonicah, ki bi nam razdevali skrivnosti o življenju tujih ljudstev v davnih časih.

Kot Hudoklin, je bil tudi šest let starejši Kušljan uskoškega izvora in šele na Hudoklinov nasvet je svoj trdi priimek Kušljan omehčal v Kušljan. Spominjam se, da mi je še sam Kušljan, ki je bil moj ded, nekoč dejal, da je bil gospodar prežeskega gradu Kuschlandt, znan iz 18. stoletja, njegovega rodu.

Resnica je, da je tega nadarjenega samouka vzgojil in ga izobil na prva oporekovanja starih gomil prav France Hudoklin, da se je Kušljan lahko že 1. 1885 ponudil v službo Deželnemu muzeju, res tudi dobil izpričevalo za kopanje in imel—kakor bomo še videli—opraviti pozneje tudi z Bratovsko gomilo samo. Vse to pa daje zares dovolj luči vprašanju, zakaj polaga Trdina svojo bajko, posvečeno Hudoklinovemu spominu, prav v arheološki okvir.

V bajki sami beremo, da je "duhoviti mladenič" Hudoklin zaupal skrivnost Bratovske gomile Trdini. Tega starega čudača v večni staromodni sukni, ki je ni odložil niti poleti, je študent iz Stare vasi spoznal menda tisto leto, ko se je kot osmošolec prvič zatekel z napadenimi pluči v rojstno vas. Seznanila sta se v prijaznem domu Hudoklinovega dekleta, oziroma njenega očeta Milutina Hrastarja, (V Hrastarja je Trdina prekrstil Dragotina Rudeža najbrž po vasi Hrastje, h

kateri se šteje Rudežev grad Gracarjev turn), se pravi grščaka Dragotina Rudeža na Gracarjevem turnu. Pesnik je Trdino opozoril, kako imenitno bi bilo prekopati Bratovsko gomilo.

Hudoklin se stvari ni upal povedati tudi očetu svoje ljube. To pa je storil Trdina in ob Novem letu 1885 svojega potbratima Rudežu pridobil, da se je odločil: "Pisal bom še to potomladi po slovečega našega starinoka (Pečnika); na nam bo razkopal in preiskal gomilo." Dragotin Rudež ni stutil, da mu ni usojeno več dočakati pomladi. In tudi Hudoklin se komaj leto dni za njim pokopal pri domači cerkvici v Orehoševici.

Načrti z Bratovsko gomilom so bili pozabljeni.

Mogoče je Rudež res kaj pisal Pečinku, poznejšemu špijonu vojvodine Mecklenburške, ki je v letih 1905-1914 hudo plenila po dolenskih krajinah zaklade naše predzgodovinske preteklosti.

Moral je biti vsaj leto ali bržas več pred začetkom prve svetovne vojne, ko se je neki dan prikazal na Gracarjevem turnu okrajin glavar iz Novega mesta, baron Viljem Rechbach, in naročil, naj pripravijo na gradu prostore za vojvodino Mecklenburško in njeno spremstvo; da bo bogenšperška plemiška odkopala Bratovska gomilo in da se nadaja, da bo našla v njej srebrn šlem, ki ga že dolgo išče in želi podariti nemškemu kronprinцу Viljemu.

Graščak Jože Rudež, sin Trdinovega potbratima, se zmrne in pravi glavarju:

"Ne dam kopati!"

Baron se ustraši, kdo bi se držal oporekati mogočni plemiški, o kateri so si šepetal, da je nezakonska hči cesarja Franca Jožefa; "Čaka vas že odlikovanje," poskuša glavar omehčati Rudeža.

"Ne dovolim!" ostane gospodar gradu pri svojem. Rudežev dom že od nekdaj ni bil prijazen našim sovražnikom.

Okraini glavar je zapustil grad v hudih skrbih, Jože Rudež pa je pozneje dobil poziv k vojakom. Komaj se je odkupil z veliko vsoto vojnega posojila.

Za baronom Rechbachom se je nekoč oglasil na Gracarjevem turnu Hudoklinov star priatelj Kušljan iz Šentjerneje in prosil Rudeža, naj mu dovoli prekopati Bratovska gomilio.

"Tam je in se je loti!" mu pravi graščak malobrižno. Seznanila sta se v prijaznem domu Hudoklinovega dekleta, oziroma njenega očeta Milutina Hrastarja, (V Hrastarja je Trdina prekrstil Dragotina Rudeža najbrž po vasi Hrastje, h

To in ono o Mecklenburški mi je še pravila spaha Trdinovega potbratima Marija Rudeža nekaj let pred svojo smrjo po drugi veliki vojni na Gracarjevem turnu.

Svoj arheološki dar nemškega kronprinca Viljemu je vojvodinja Mecklenburška izkopalna pozneje, marca ali aprila 1913, v veliki četiri gomili s tridesetimi grobovi v Št. Vidu pri Stični; ne sicer srebrno čelado, kakor se je nadajala v Bratovska gomili pod Gracarjevem turnom, ampak znatenito vojaško bronasto opremo, s katero se ponaša danes muzej v Berlinu. Starega Albina Hrasta z Vira pri Stični, ki je pomagal—baje ob svitu bakel in polnčinem zvonjenju cerkvenih zvonov—dvigati zaklad iz zemlje, nisem po vojni našel več med živimi. Petdeset let starega so poleti 1942 odgnali Italijani v pregnanstvo in ga je novica, da je spet svoboden, zatekla težko bolnega v Padovi. Po tistem ni bilo več o njem nobenega glasu.

Hrast je bil eden od zadnjih "roparskih kopačev"—če si zposodim besedo o naših samozvezanih starinarjih pri ravnatelju irskega Nacionalnega muzeja Adolfu Mahrnu, ki je še nekaj let pred zadnjim vojno uplenil na Švajdrigi predzgodovinskega konjenika.

Dvainadeset težkih zaboljevanj mecklenburških izkopanij je dedinja bogenšperškega gradu, Marie Antoinette, prodala v januarju 1934 na javni dražbi v New Yorku in so naši starigradski države gledali brez grenačke in sramu, kako so kupci brutalno raztrgali veliko in sveto knjigo naše predzgodovine, še preden smo si jo sami ogledali, njene liste pa raznesli na vse zgubljene konce našega planeta. Kaj briga tujca, ki si je okrasil svoje stene s tujim nakitom, preteklost naše domovine! Za vselej izgubljena stvar.

Toda Bratovska gomila že s svojo vnanjo obliko priča, da sploh ni gomila, in se urednik Trdinovih zbranih del zato moti, ko pravi v opombah: "Brez dvoma je grček ena prazgodovinske gomili" (7. knj. ZD, str. 225). Mislim, da tudi besed v

Trdinovi bajki: "...grček, ki je zdaj brez imena, predniki naši pa so ga zvali Bratovska gomila," ni jemati resnejje, kot literarni okrasek bajke.

Bratovska gomila je dolomita skala prijazne dolinice pod vzhodnimi zidovi Gracarjevega turna. V kvartarni dobi so vodne naplavine dolinice zasule in ji izravnale dno, iz katerega štrli kakih 30 metrov dolg in prav toliko širok skalnat grček povsem nepravilne oblike, kakršne predzgodovinske gomile nikdar niso. Oster vzvod počne iz tal moti človeka, kakor

FEMALE HELP WANTED

GIRL WANTED
for general office work—Secretary-Receptionist. Will train. Give references, schooling, and experience, if any. Send photo.

Write to
Receptionist
Box 64, c/o Enakopravnost,
6231 St. Clair Ave.

HOUSEWORK — LIGHT

Must Like Children
Live In
Private Room & Bath
SK 2-0830

HOUSEKEEPER: Must live in; 5 days; full charge of house and 2 children. Must be experienced. References. SK 2-0483

HOUSEWORK — GENERAL

Age 25 - 40
No Washing or Cooking
Small Modern Home — Boy 5
Own Room — Live in — Wages

EV 1-2500

HOUSEKEEPER
Prefer Live In
Own Room
From 25 - 50 — East Side
PO 1-6621
after 5

HOUSEKEEPER
Full time.
Live in own room.
Care of 2 children.
6 days.
Pleasant surroundings.
MO 2-5114

HOUSEWORK GENERAL

Settled lady.
Must like children.
Own room and bath.
5 days.
Lovely atmosphere.
LO 1-7449

HOUSEWORK GENERAL

5 days — To live in.
Own quarters on 2nd floor.
Pleasant surroundings.
City references.
Must like children.

EV 2-3022

HOUSEWORK — 5 days, short hours. 2 evenings. Help with 3 small children. No heavy laundry. New ranch home. Do not have to live in. ED 1-7857

APPLY

East Side — 2106 E. 96th St.
West Side — 8116 Lorain Ave.
If now working, for evening appointments call
ME 1-0014

OMAR INC.

NAZNANILO IN ZAHVALA

Globoko potri in žalostnih srce naznamo, da je umrla naša ljubljena soproga in dobra, skrbna mamica, stara mama in sestra

MARY KLUM (Klun)

rojena LUDVIK

Zatisnila je svoje mile oči po kratki bolezni v Euclid-Glenville bolnišnici dne 5. septembra 1956.

Pogreb se je vršil dne 8. septembra iz pogrebnega zavoda Joseph Zele in sinovi v cerkev Our Lady of Perpetual Help na Neff Rd. ter od tam po opravljeni slovenski zadušnici in cerkvenih obredih na Calvary pokopališče kjer je zato položili k večnemu počitku v naročje materi zemlji.

Blagopokojnica je bila rojena v Trstu. Bila je članica društva Vipavski raj št. 312 S.N.P.J. in podr. št. 10 Slovenske ženske zveze.

V dolžnosti si stejemo, da se tem potom iskreno zahvalimo vsem, ki so polozili tako krasne vence v krsti ljubljene. Ta dokaz vaše ljubezni in spoštovanja do nje nam je bil v veliko utehu v dneh žalosti.

Dalje se želimo zahvaliti vsem, ki so darovali za sv. maše, ki se bodo brale za mir duši pokojne.

Naš zahvalo naj sprejmejo oni, ki so dali svoje automobile brezplačno v poslužbo za spremstvo pri pogrebu.

Toplo zahvalo izrekamo vsem prijateljem, ki so jo prišli kropit in se posloviti od nje ko je ležala na mrtvaskemu odru, in vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji zemeljski poti na mirovdr.

Zahvalo naj sprejme čst. g. Angeleitus za opravljeno sv. opravilo in cerkvene pogrebne obrede, kakor tudi pogrebeni zavod Joseph Zele in sinovi za vzdorno voden pogreb in najboljšo poslužbo.

Hvala tudi nosilcem krste—članom društva Vipavski raj in tajniku Mr. Strancarju za lepe postoljne besede pokojnici v pozdrav in slovo.

Razposlali smo zahvalna pisma vsem, ki so prispevali. Ako ga kdo ni prejel, naj oprosti in sprejme tem potom našo tisočer zahvalo.

Bridko nas je zadela izguba Tebe, naša ljubljena. Živeli smo srečno in mirno življenje, vsa si bila zvesta družica svojemu možu in dobra mati svojim otrokom. Počivaj v miru in lahka naj Ti bo svobodna ameriška zemlja. Mi se Te bomo vedno spominjali z ljubeznijo v naših srčih do konca naših dni.

Spavaj mirno večni sanj!

Zalujoči:

FRANK, soprog
MRS. MARY MARCH in MRS. FRANCES PENKO, hčeri
EDWARD MARCH in JOSEPH PENKO, zeta
SANDRA, RANDAL, LARRY, KAREN in LAUREN, vnuki
v stari domovini zapušča

ARTUR BERNEDE:

BELFEGOR

PUSTOLOVSKI ROMAN

Nadaljevanje

Raztreseni Jacques ni odgovoril prijateljici na njeno vprašanje.

A Simona je postajala vse bolj in bolj nervozna.

"Vsaj poslušal bi me, kadar govorim s teboj," je vzkliknila.

Jacques se je zdramil ... Nato je skoraj v zadregi dejal:

"Kaj si pa rekla?"

"Nič!" je zamerljivo odvrnila Simona.

Poslovodja jima je slovesno nalagal vabljeni ragu na krožnico. Bellegarde je lahko okrenil glavo proti sosednji mizi. Koleta se je zaupljivo zgovarjala z očetom. Njen poredno bliskajoči pogled se je kmalu srečal z očimi novinarja, ki se je vladljivo nasmehnil.

To pot je lonec prekipel. Simona je besno vrgla prtič na mizo in kriknila:

"Dovolj mi je tega!"

"Kaj pa je?" se je splašil Jacques.

"Vsaki slabo vzgojeni frklji greš na limanice, da te le malce sladko pogleda ..."

CHICAGO, ILL.

FOR BEST
RESULTS IN
ADVERTISING
CALL
DEarborn 2-3179

REAL ESTATE

SKOKIE — By owner. 8 years old brick tri-level; family room; recreation room; 3 twin sized bedrooms; 1½ baths; appiances. \$26,000.

5217 Arcadia
ORchard 3-5110

SKOKIE — 8935 Laramie — 7½ rooms, 4 bedrooms, 2 car garage, enclosed porch, full basement, automatic gas heat. Near transportation and schools. Low 20's. Owner.

ORchard 3-5469

NORWOOD PARK — Frame income property. 1½ story 5 rooms down, 4 up. \$24,500. Modern kitchen and plumbing. Many extras. By owner.

NEWcastle 1-2268

CICERO — Attractive 5 room brick, 2 bedrooms. Modern thru-out. Gas heat. Close to schools. Transportation, shopping. By owner. \$19,500.

OLympic 2-0852

NAPERVILLE — New 2 bedroom ranch house. Insulated, all electric, plastered, automatic oil heat. Full basement. Lot 100x 680 ft. E. of Naperville, close to school and transportation. Price reasonable. Low taxes. Owner. \$14,800. John Larsen, Box 325, R. 2. Tel. Naperville 819-W-2

CICERO — By owner. Excellent location. Corner modern income brick bungalow 6-4-3. Carpeting, drapes. Oil heat. Other extras. 2 car brick garage. Near schools, churches, transportation. Well kept. \$29,950.

Townhall 3-4330

8 ROOM brick bungalow, 2 car garage, hot water. Top condition. \$21,700.

2834 Mobile

Widow owner. BERKshire 7-6404

8 LARGE Apartments and Stores — Income \$18,240. 4½% mortgage. Small payments. Leaves large return. New oil heater & boiler. Decorated. Many extras. All stores leased. Price \$110,000. By owner.

HOLlycourt 5-1960

OAK LAWN — 4 year old brick and frame, 3 bedroom ranch, attached 2 car garage, city water, sewer, gas heat, large corner lot, family room, fireplace, carpeting, oak wardrobes and trim, 2 baths. \$32,000. — 8145 S. Central Ave. GArden 4-3853

INCOME PROPERTY — Home of 2 apartment, 5 modern cabins, furniture, 2 acres. \$7,500 down. Price \$18,000.

Mallard Lodge, U.S. 112

White Pigeon, Mich.

gospodična, ki zajtrkujeta pri onile mizi?"

"Ne vem," je z obžalovanjem dejal poslovodja. "Danes sta prvič pri nas."

Jacques se je enkrat ozrl na Koletu, ki je s svojimi lepimi zobki trla majhne rožnate rakovice. Nato je odšel.

Koleta ga je spremila z očmi in vzdihnila:

"Ubogi dečko ... škoda ga je!"

Tako misleč se je obrnila k očetu, ki je zanemarjal vse slastne prigrizke in vneto čekal v svojo zapisnico:

"Tak drevi, praviš?"

Barjac je naglo vzdignil glavo:

"Takoji ti vse razpovem." A nato je utihnil in skrivnostno dodal:

"Kdo ve, tu utegne imeti tudi grmovje ušesa."

V. POGLAVJE

Od davi je bil louvrski muzej občinstvu spet odprt, izvzemši dvorano barbarskih bogov, ki je ostala zaklenjena. Ljudje so kar drli v Louvre, nadejajo se, da bodo kaj videli ali zvedeli. Toda skrivnost je bila slej ko prej neprodina.

Nadzornik Menardier ni držal rok navzkriž. Vkljub najnatančnejši preiskavi ni bil našel v strodavnem dvorcu niti sledu o kakem vlotu. Prevejani policist je po tem sklepal, da mora imeti Sabarator morilec — ali morilci, če jih je bilo več — v Louvru kakega pomagača. Za trenutek je sumil celo Gautraisa. A ne glede na to, da je bil na izvrstnem glasu, ga je razbremenjevalo tudi dejstvo, da in noči zločina vobče ni bil zapustil svojega stanovanja.

"Drevi!"

Koleta mu je naglo pomežnila na novinarja, ki je v zadregi izpel svoj kozarec.

Prekanjen nasmeh je zanimal na Barjacovem obrazu in oči so se mu čudno zasvetile za načiniki. Jacques, ki ga je sicer mikalo, da bi se bližil z lepo sedo, je vendar razumel, da bi ga utegnila osmešiti in zavrniti, če bi se v to poslužil prijatelja, ki je bil že minil. Vzel je listino, poiskal v njej pnevmatično zlepko in s svinčnikom napisal nanoj nekaj vrstic:

"Draga Simona,
Čeprav me boli, da te moram užalostiti, vendar ne morem več. Ne zameri mi tega sklepa, ki si ga sama zadržila.
Ostani zdrava!"

Jacques.

Novinar je zapeplil pisemce in napisal naslov. Plačal je svoj răčun in ko mu je natakar prinesel površnik, ki ščepil poslovodju:

"Ali veste, kdo sta gospod in

MAID — Rectory. Stay. Experienced. References. In Berwyn.

DOMESTIC HELP

MAID — Rectory. Stay. Experienced. References. In Berwyn.

Phone — GUnderson 4-4637

BUSINESS OPPORTUNITY

GROCERY — N.W. Yearly volume \$80,000, 3 rooms, porch. Available. Established 30 years. Selling due to other interests.

AVenue 3-9218

FLOWER SHOP — Walk-in ice box and equipment. Must sell due to death.

SAGinaw 1-6208

GRILL — For sale by owner; going business; near schools.

Lincoln 9-8716,

2:30 - 6 p.m., Mr. Penn.

CONFECTIONERY — Cosmetics, Sundries. Old establishment. Grossing \$55,000 year.

Phone — Independence 3-9799

nea načrt louvrskega dvorca in ga neutegoma začel proučevati. Tudi Jacques Bellegarde je bil že na delu.

Iz uredništva "Petit Parisien," kjer je bil pregledal svojo pošto, se je napotil v Louvre in dospel tja ob 3. uri popoldne. Krenil je naravnost proti dvorani barbarskih bogov, a videl je, da ne more vanjo. Dva policijska agenta sta stražila pred vdom, ki je bil vrhu tega še zaledan z leseno pregrado.

Mlad novinar se ni usajal zato, da ukrep redarstvene oblasti, ampak se je mirno vrnil, kakor je bil prišel. Sklenil je, da najprej pošče paznika Gautraisa, zakaj upal je, da ta ustreže prošnji, katero je bil sporocil po Marižani. Bellegarde je stopil v antično galerijo in naglo krenil proti kipu Melske Afrodite, ki se je s svojimi skladnimi oblikami risal na črnem ozadju. Tedaj pa je osupel-obstal.

Mlad novinar se jeJacques vrnil k misli, ki mu je bila najprej prešinila možgane:

"Gospodina, ali se nič ne boje strahov?"

"Saj vobče ne verujem vanje!"

"A vendar pravijo, da v Louvre straši!"

"Da, to vem."

"Predstavite si: prav jaz sem se namenil, da ga preženem."

"Srečen lov, gospod Bellegar-

"Jacques je razumel, da je bo-

"Mladi novinar se je Jacque vrnil k misli, ki mu je bila najprej prešinila možgane:

"In?" je vprašal Barjac.

"V tem trenutku čaka, da bi

dobil moj končnovljavi odgo-

"Nu evo!" je velel Barjac.

"Brž se vrni k njemu in mu reci, naj pride."

"Ali gospod!" je zajecljaj pa-

nih ves prepadan.

"Reci, kar ti pravim," je kratko odvrnil Barjac, "saj ni treba, da bi vedel, zakaj."

Gautrais je naglo odšel. Kole-

ta je vstala in presunjena po-

gledati očeta:

"Oče ... jaz ne bi hotel, da se

zgodi gospodu Bellegardeu ne-

streča!"

Za podrobnosti poklicite

RAZNO

RADI ODHODA

IZ MESTA SE PRODA HIŠNA OPREMA.

Za naslov se poizve v uradu tega lista.

. CITANJE ČAJNIH LISTOV

Presentelivo čitanje — 95% pravilna — serviramo prigrizek. Za- sebna čitanja — Odprto dnevno od 10. do 6.; v nedeljo od 12. do 3.

5605 BROADWAY

DI 1-0587

4 SOBE ZGORAJ

v collinwoodski naselbini se odda v najem družini brez otrok. Razvo-

ljan se odraža v kuhinji, spalno sobo v kuhinji, spodnjem prostoru.

Poklicite pa je pravilno.

15925 SARACAN RD.

MU 1-8774

ZENSKA ALI DEKLE

za splošna hišna dela; nič kuhe. Lahko tu ostane vsak večer ali po

četrti včerav na teden, ali pa gre

z domov in včerav. Zahteva se pri-

porečila.

Za podrobnosti poklicite

SK 1-4777

MIREN MOSKI

zeli dobiti 2 ali 3 opremljene ali neopremljene sobe pri Slovenskih med. E. 55 in E. 79 St. Poklicite

med 5.30 in 7. uro zvečer.

UT 1-6833

ali v uradu "E" — HE 1-5311

DEKLE

za splošna pisarniška dela in tipkarica za prodajo oddelek razstogača podjetja na vzhodni strani.

5 dni — 40 ur tedensko.

THE BOWMAN PRODUCTS CO.

850 E. 72 St. EX 1-7200

Tudi pošiljamo TELEX slušalne

aparate v Jugoslavijo

SLOVENSKI PIONIR

Naročite sedaj. Stane \$1.00.

Primerno darilo za staro domovino.

F RANK J. TURK

10401 N. W. 33 Ave.